

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA

**OPERATIVNI PROGRAM POTPORE
PROIZVODNJI SLAVONSKOG KULENA**

Zagreb, travanj 2006.

1. UVOD

Primjena najnovijih tehnoloških dostignuća, marketinška obrada proizvoda i tržišta, pojačani veterinarsko-zdravstveni nadzor, standardizacija i zaštita autohtonih prehrambenih proizvoda u Republici Hrvatskoj u skladu su s potrošačkim trendovima Europske unije. Također, u skladu su i sa zaokretom u zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU (CAP) i sustavu potpore poljoprivrednoj proizvodnji, prema kojima obiteljsko gospodarstvo (farma) i održiva poljoprivredna proizvodnja postaju temelj poljoprivredne politike EU. Veća educiranost o nutritivnim i protektivnim svojstvima hrane te povećana kupovna moć potrošača u EU utjecali su na potražnju tradicionalnih (autohtonih) i ekoloških (organski proizvedenih) prehrambenih proizvoda. Autohtoni prehrambeni proizvodi koji su nezaobilazni dio kulture i tradicije nekoga kraja sve više privlači potrošače veće kupovne moći. Zbog svojih geografskih i klimatskih specifičnosti i bogate tradicije RH ima **veliki broj autohtonih proizvoda** (kulen, pršuti, sirevi, vina i sl.) koji će uz adekvatnu zaštitu i uspostavljanje sustava po uzoru na EU postati značajan izvozni brand posebice kroz turističku ponudu.

Kulen je s obzirom na specifična organoleptička svojstva i dugu tradiciju proizvodnje najatraktivniji mesni proizvod istočne Hrvatske. Kulen je sporofermentirana kobasica koja se dobiva nadijevanjem svinjskog slijepog crijeva (caekum) usitnjenim svinjskim mesom I. i II. kategorije te dodataka (ljute paprike, češnjaka i soli).

Ciljevi ovog programa su: postupno povećanje proizvodnje slavonskog kulena na razinu od oko 240.000 kg kulena godišnje, stvaranje uvjeta za kontinuiranu i dostatnu opskrbljenost tržišta proizvodom standardne kvalitete, udruživanje proizvođača i osiguranje nadzora proizvodnje i kvalitete proizvoda, upotreba najnovijih tehnoloških dostignuća i primjena najnovijih veterinarsko-zdravstvenih standarda u proizvodnji kulena (izgradnja mini-pogona i automatiziranih komora za zrenje, sustav samokontrole u skladu s načelima HACCP-a) te zaštita zemljopisnog podrijetla slavonskog kulena prema propisima usklađenim s direktivama EU.

2. ZAŠTITA AUTOHTONIH PREHRAMENIH PROIZVODA

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva je sukladno Zakonu o hrani objavilo: Pravilnik o oznakama izvornosti i oznakama zemljopisnog podrijetla hrane (NN br. 80/05), te Pravilnik o priznavanju posebnih svojstava hrane i dodjeli oznake „tradicionalni ugled“ (N.N. 127/05), koji su u potpunosti usklađeni s propisima EU (Uredbe Vijeća 2081/92 i 2082/892 od 14. srpnja 1992.) i čime je u potpunosti stvoren pravni okvir za zaštitu autohtonih proizvoda. S obzirom da u RH prema Zakonu o oznakama zemljopisnog podrijetla proizvoda i usluga (N.N. 78/99, 127/99) imamo zaštićeno preko Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo 9 proizvoda (Istarski pršut; Torkul za maslinovo ulje; Cetinski sir; Drniški pršut; Paški baškotin; Dingač; Paški sir; Slavonski domaći Kulen/Kulin; Stara slavonska šljivovica ili Slavonka), udrugama proizvođača dano je prijelazno razdoblje za usklađivanje zaštite prema novim zahtjevima do kraja 2006. godine. Pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, na prijedlog Hrvatske gospodarske komore, **Slavonski domaći kulen/kulin zaštićen je oznakom zemljopisnog podrijetla od 6. svibnja 1997. godine.** Zaštita autohtonih proizvoda vrlo je složen postupak koji zahtjeva osim zakonodavnog okvira i veliki napor u području: udruživanja proizvođača i marketinške obrade autohtonih proizvoda te različitim mjerama potpore proizvođačima.

3. PROBLEMI U PROIZVODNJI SLAVONSKOGA KULENA

Najveći problemi proizvodnje i trženja slavonskoga kulena vezani su uz nemogućnost kontinuirane opskrbe tržišta dostatnim količinama kulena standardne kakvoće i zdravstvene ispravnosti. Nužno je poduzeti sljedeće:

1. Registracija objekata za proizvodnju kulena, uvođenje sustava samokontrole u skladu s načelima HACCP i intenzivniji veterinarsko-zdravstveni nadzor.
2. Udruživanje svih proizvođača u krovnu udruhu radi zajedničkog nastupa na tržištu, provedbe nadzora kvalitete i zajedničkog podnošenja zahtjeva za dobivanje oznake zemljopisnog podrijetla.
3. Korištenje najnovijih tehnoloških dostignuća u pripremi te osobito zrenju kulena (automatizirane komore za zrenje).
4. Legalizacija proizvodnje i trženja (problem sive ekonomije).
5. Zaštita naziva slavonski kulen oznakom zemljopisnog podrijetla sukladno propisima usklađenim s EU-direktivama.
6. Osiguranje povoljnih kredita, jamstva i drugih oblika državnih potpora proizvođačima „teških svinja“ i proizvođačima kulena.

4. STANJE U PROIZVODNJI SLAVONSKOGA KULENA

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, na području Slavonije i Baranje evidentirano je 67 proizvođača slavonskog kulena. Od navedenog broja, 35 proizvođača ima pravni status obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, 15 trgovačkih društva, 5 obrta, 1 poljoprivredna zadruha, 1 ugostiteljsko-trgovačka djelatnost i 10 proizvođača za koje nema podataka o pravnom statusu. U strukturi proizvođača prevladavaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva (više od 50 %).

Tablica 1. Pravni status proizvođača slavonskoga kulena (izvor: HGK)

Pravni status	Broj proizvođača
Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)	35
Trgovačko društvo	15
Obrt	5
Poljoprivredna zadruha (PZ)	1
Vlastita privatna proizvodnja	1
Ugostiteljsko – trgovačka djelatnost	1
Nedefinirano	9
UKUPNO	67

Na području 5 slavonskih županija djeluju 4 udruge čija glavna djelatnost ili jedna od djelatnosti je proizvodnja slavonskog kulena. Od 67 proizvođača slavonskog kulena, 44 proizvođača su članovi udruha, dok čak 23 proizvođača nisu članovi niti jedne od udruha.

Tablica 2. Članstvo proizvođača slavonskog kulena u udrugama (izvor: HGK)

Udruge	Broj proizvođača kulena članova udruge
Udruga domaći Slavonski kulin-kulin	37
Udruga kulinara "Slavonska gastronomija"	6
Croatiastočar	2
Udruga uzgajivača crne slavonske pasmine svinja	1
Udruga "Baybe Beef"	1
Udruga klaoničara i mesoprerađivača Osječko-baranjske županije	1
Proizvođači koji nisu članovi udruge	23

Tablica 3. Prikaz proizvodnje slavonskog kulena (Izvor: HGK)

Proizvođači	Godišnja proizvodnja (kg)					Prosječna godišnja proizvodnja (kg)
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	
OPG (35)	5.818	6.325	7.705	10.274	11.905	8.405
Trgovačka društva	84.945	123.124	81.206	105.834	129.603	104.942
Obrti (5)	2.000	1.570	4.415	9.744	14.004	6.347
Ostali (12)	2.425	3.415	4.549	5.584	7.144	4.623
UKUPNO (67)	95.188	134.434	97.875	131.436	162.656	124.318

Na temelju podataka o proizvodnji u posljednjih 5 godina, na godinu se prosječno proizvede cca 124 tone slavonskog kulena. Čak 80 % ukupne godišnje proizvodnje proizvede 9 velikih proizvođača, (kapaciteta proizvodnje 10 i više tona godišnje po proizvođaču). Od ukupno evidentiranih proizvođača slavonskog kulena oko 70% ima vlastitu proizvodnju svinja dok ostali sirovinu nabavljaju kroz otkup i manjim dijelom kooperaciju. Za godišnju proizvodnju slavonskog kulena koja prosječno iznosi 124 tone potrebno je osigurati oko 8.300 svinja žive vage od oko 150 kg.

Prema tehnološkim bilancama udruge proizvođača slavonski kulin/kulin i HZPSS od svinja mase 150 kg („žive vage“) dobiva se cca 15 kg finalnog proizvoda – osušena kulena (uključujući i kulenovu seku), te oko 40 – 45 kg nusproizvoda (oko 20 kg kobasice, 7 kg slanine, 0,75 kg špic rebara, 2,5 kg švargle te oko 13 kg čvaraka i masti).

5. SIROVINA ZA PROIZVODNJU SLAVONSKOGA KULENA

Mogućnost proizvodnje kulena usko je povezana s mogućnošću proizvodnje osnovne sirovine – kvalitetnog svinjskog mesa. Ukupni sirovinski kapacitet za proizvodnju kulena, predstavlja dakle ukupna količina proizvedenog svinjskog mesa. Kao temelj za procjenu sirovinskog kapaciteta može poslužiti broj

rasplodnih krmača te broj tovljenika po krmači. Iz tablice 4. vidljivo je da bi uz dobru organizaciju proizvodnje na području slavonskih županija bilo moguće proizvesti više od 76.000 tona sirovine (mesa) za proizvodnju kulena i nusproizvoda.

Tablica 4. Potencijal za proizvodnju kulena na području slavonskih županija (izvor: HSC)

Županija	Broj krmača Farme > 20 krmača <i>a</i>	Broj krmača Farme 7-20 krmača <i>b</i>	Broj krmača <i>a+b</i> <i>c</i>	Broj krmača Procjena farme < 7 krmača <i>d</i>	UKUPNO: <i>c+d</i>
Požeško-slavonska	680	1.652	2.332	1.866	4.198
Brodsko-posavska	745	2.123	2.868	2.294	5.162
Osječko-baranjska	13.161	6.859	20.020	16.016	36.036
Vukovarsko-srijemska	4.115	3.920	8.035	6.428	14.463
UKUPNO:	18.701	14.554	33.255	26.604	59.859

Primjer izračuna godišnjeg sirovinog potencijala:

- broj krmača = 59.859
- mogući broj proizvedenih tovljenika (17 tovljenika po krmači) = 1.017.603
- moguća masa proizvedenih tovljenika = 1.017.603 x 150 kg = 152.640.450 kg = 152.640,4 t
- moguća masa proizvedenog mesa = 152.640,4 t x 50% = 76.320,2 t.

Rezultati istraživanja potvrđuju da se najbolje iskorištenje sirovine te najekonomičnije (najbolje pokriće troškova) u proizvodnji slavonskoga kulena i nusproizvoda postiže s križancima mesnatih pasmina (duroc + križanci bijelih pasmina (landras i jorkšir)), te sa crnim slavonskim svinjama. Također, najbolje iskorištenje i kvaliteta kulena dobiva se od svinja „žive vage“ cca 150 kg.

6. PLASMAN SLAVONSKOGA KULENA I OCJENJIVANJE KAKVOĆE

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, od 67 evidentiranih proizvođača slavonskog kulena, 28 proizvođača distribuciju vrši putem izravne prodaje, 10 proizvođača putem maloprodaje i veleprodaje, 8 proizvođača izravnom prodajom, maloprodajom i veleprodajom, 7 proizvođača proizvodi kulen za vlastitu potrošnju, 5 proizvođača kulen distribuira maloprodajom a 1 veleprodajom, dok za 2 proizvođača podaci nisu dostupni.

Najveći problemi u svezi s opskrbom tržišta su nemogućnost kontinuirane opskrbe tržišta kulenom standardne kvalitete. Ti problemi vezani su, prije svega, uz tehnologiju proizvodnje i zrenja kulena. Najveći problemi vezani uz tradicionalni način proizvodnje koji ne uključuje najnovije tehničko-tehnološke i veterinarsko-zdravstvene standarde, u kojem se proizvodnja odvija bez primjene najnovijih tehnoloških dostignuća (oprema, uređaji i automatizirane komore za zrenje s mogućnošću regulacije relativne vlažnosti, temperature i brzine strujanja zraka) jesu: sezonska proizvodnja (jesen-zima), neujednačenost proizvoda, pojava zračnih džepova, mikrobiološka kontaminacija proizvoda (pojava nepoželjnih plijesni, kvarenje), odvajanje omotača od nadjeva, suhoća, užeglost, neravnomjerno sušenje, nastanak kore koaguliranih proteina, nehomogenost nadjeva, loše narezivanje i mrvljenje nadjeva i dr. Budući da manje od 5% proizvođača slavonskog kulena ima automatizirane komore za zrenje, potrebno je osigurati potpore za

izgradnju, adaptaciju i opremanje automatiziranih komora za zrenje te objekata (mini-pogona) za proizvodnju slavonskog kulena.

U Slavoniji se određeni niz godina održavaju manifestacije na temu ocjenjivanja slavonskog kulena kao što su Otočka kulenijada, Festival slavonskog kulena u sklopu Vinkovačkih jeseni, Kulenijada u Požegi i u sklopu Valpovačkog ljeta, Kulenijada u sklopu Đakovačkih vezova te ocjenjivanje kakvoće slavonskog kulena u organizaciji HGK ŽK Osijek. Ocjenjivanje kakvoće slavonskog kulena provodi se prema pravilnicima od strane stručnjaka u području tehnologije mesa i mesnih proizvoda. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, od 67 evidentiranih proizvođača, 54 sudjeluje u manifestacijama ocjenjivanja slavonskog kulena. Ocjenjivanja kulena značajno su doprinijela poboljšanju kvalitete i omogućila šire informiranje proizvođača o izravnoj ovisnosti kvalitete o sirovini i tehnološkim parametrima proizvodnje.

7. PROCJENA ULAGANJA U IZGRADNJU OBJEKTA S MINI-POGONOM ZA PROIZVODNJU I AUTOMATIZIRANOM KOMOROM ZA ZRENJE KULENA

Budući da u strukturi proizvođača kulena prevladavaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva (više od 50%) kao polazište za procjenu isplativosti investicije u proizvodnju kulena razmatrana je „Green field“ investicija u okviru obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Kalkulacija poslovanja prema uvjetima Programa

U **kalkulacijama poslovanja** se polazi od toga da obiteljsko gospodarstvo posjeduje potrebno zemljište za izgradnju objekta, da je obiteljsko gospodarstvo registrirani proizvođač u skladu sa Pravilnikom o veterinarsko - zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati objekti registrirani za obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog podrijetla na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (NN 149/03), da je gospodarstvo porezni obveznik (porez na dobit, 20%), da se klanje tovljenika obavlja u ovlaštenoj klaonici, da se godišnje preradi 80 tovljenika prosječne mase cca 150 kg, te od jednog tovljenika proizvede 15 kg suhog kulena + nusproizvodi, da se na gospodarstvu vrši prerada i finalizacija proizvoda, da gospodarstvo kupuje prasad za tov težine 30 kg te ih tovi do završne težine od 150 kg, da se po tovljeniku dobiva potpora 200 kuna.

Iz tablice 5. je vidljivo da gospodarstvo ostvaruje godišnji dohodak prije oporezivanja u iznosu 176.104,80 kn, a nakon odbitka poreza (20%) 140.883,84 kn/godišnje odnosno 11.740,32 kn/mjesečno.

Tablica 5. Prikaz godišnjeg poslovanja obiteljskog gospodarstva – proizvođača slavonskog kulena

Proizvodnja suhomesnatih proizvoda	Količina	Cijena	Ukupno kn	Ukupno EUR
Kulen, kg	1.200	220,00	264.000,00	35.627,53
Suha kobasica, kg	1.899	55,00	104.466,12	14.097,99
Čvarci, kg	484	18,00	8.706,96	1.175,03
Mast, kg	807	3,50	2.823,32	381,02
Ostalo (kože, glave), kg	640	7,00	4.480,00	604,59

Poticaj	80	200,00	16.000,00	2.159,24
Ukupni prihodi	5.030		400.476,40	54.045,40
Kupnja 80 prasadi do 30 kg težine			30.000,00	4.048,58
Trošak tova (od 30 do 150 kg), po komadu	80	835,00	66.800,00	9.014,84
Troškovi klaonice, kn			8.000,00	1.079,62
Začini, kn			3.663,20	494,36
Ovici, kn			8.874,40	1.197,62
Ambalaža i etikete, kn			6.460,80	871,90
Troškovi rada, kn			22.823,20	3.080,05
Ostali troškovi, kn			8.000,00	1.079,62
Ukupni varijabilni troškovi			154.621,60	20.866,61
Pokriće varijabilnih troškova			245.854,80	33.178,79
Troškovi Zavoda za javno zdravstvo			1.000,00	134,95
Analize Veterinarskog zavoda			3.000,00	404,86
Otprema proizvoda do krajnjeg kupca			13.000,00	1.754,39
Marketing i promocija			3.000,00	404,86
Troškovi knjigovodstvenog servisa			2.400,00	323,89
Troškovi vlastite mehanizacije			11.600,00	1.565,45
Održavanje i amortizacija objekata za preradu			13.750,00	1.855,60
Osiguranje (mirovinsko i zdravstveno)			12.000,00	1.619,43
Opći troškovi gospodarstva (električna energija, voda, komunalni troškovi)			10.000,00	1.349,53
Ukupni fiksni troškovi			69.750,00	9.412,96
Dohodak prije oporezivanja (bruto)			176.104,80	23.765,83
Dohodak nakon oporezivanja - 20 % (neto)			140.883,84	19.012,66
Mjesečni neto dohodak			11.740,32	1.584,39

Izračun isplativosti investicije (prema uvjetima Programa)

Izračun isplativosti investicije se temelji na proizvodnji kulena i ostalih tradicionalnih mesnih proizvoda (nusprodukata) na bazi 80 tovljenika prosječne mase 150 kg, a uključuje izgradnju i opremanje objekta s mini-pogonom za preradu i automatiziranom komorom za zrenje kulena. Troškovnik objekta s mini-pogonom za preradu te automatiziranom komorom za zrenje kulena sastoji se od građevinskog objekta površine cca 100 – 120 m² ukupne cijene 400.000 – 450.000 kuna te opreme za proizvodnju i zrenje kulena ukupne cijene 250.000 – 300.000 kuna, odnosno sveukupno za proizvodnju 1.200 kg kulena godišnje od 80 tovljenika mase 150 kg potrebno je izgraditi i opremiti objekt u ukupnoj vrijednosti 750.000 kuna. U troškovniku je potrebno predvidjeti i obrtna sredstva potrebna za proizvodnju i pokrivanje obrtnih troškova, tako da ukupna investicija može iznositi do 1.000.000 kn (od čega obrtna sredstva do 30%).

Financiranje investicije moguće je u cijelosti realizirati kreditom HBOR-a pod sljedećim kreditnim uvjetima:

- maksimalni iznos kredita do 1.000.000 kn (od čega obrtna sredstva do 30 %),
- kamatna stopa 4 %,
- poček 2 godine,
- rok otplate 10 godina,
- otplata u mjesečnim anuitetima.

Financiranje investicije sukladno uvjetima Programa provodilo bi se na sljedeći način:

- a) Sukladno Pravilniku o provedbi modela kapitalnih ulaganja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (N.N. 47/04, 49/04, 114/04, 2/05, 100/05) 25% ukupnog iznosa kredita, odnosno maksimalno 250.000,00 kuna financira se bespovratnim sredstvima MPŠVG. Korisnik kredita bespovratna sredstva može iskoristiti za umanjenje glavnice kredita.
- b) U slučaju iskorištenja potpore kapitalnim ulaganjima za umanjenje glavnice kredita, ostatak od 750.000,00 kuna financirao bi se kreditom HBOR-a pod navedenim kreditnim uvjetima (kamatna stopa 4%, poček 2 godine, rok otplate 10 godina, otplata u mjesečnim anuitetima), hipoteka u vrijednosti 50% investicije na neizgrađenu investiciju ili neku drugu nekretninu te 50% vrijednosti investicije garancija HAMAG-a.

Pri izračunu isplativosti ulaganja predviđen je maksimalni iznos investicije od 1.000.000 kn, financiranje kreditom u cijelosti te iskorištenje počeka na kredit od 2 godine (interkalarna kamata pribrojena glavnici kredita), rok trajanja investicije 20 godina za objekt, 10 godina za opremu u objektu za preradu te diskontna stopa od 8 %. Napravljena su dva izračuna, ovisno o načinu korištenja bespovratnih sredstava MPŠVG-a za umanjenje glavnice kredita.

a) Izračun isplativosti ulaganja: kredit u iznosu od 750.000 kn

U slučaju korištenja maksimalnog predviđenog iznosa investicije od 1.000.000 kn i umanjenja glavnice kredita za iznos bespovratnih sredstava MPŠVG-a od 250.000 kn, potreban iznos kredita je 750.000 kn. **Mjesečni anuitet iznosi 8.185,50 kn što je 98.226,00 kn godišnje.**

Pokazatelji isplativosti investicijskog ulaganja, uz pretpostavku ostvarivanja navedenih prihoda i troškova u tablici te uvjeta kreditiranja su sljedeći:

- neto sadašnja vrijednost (NSV) 960.306 kn,
- interna stopa rentabilnosti (ISR) 22,95%,
- vrijeme povrata investicije 6 godina.

Tablica 6. Račun dobiti i gubitka obiteljskog gospodarstva – proizvođača kulena

	Za vrijeme otplate kredita, kn	Nakon otplate kredita, kn
Ukupni prihodi	400.476,40	400.476,40
Ukupni varijabilni troškovi	154.621,60	154.621,60
PVT	245.854,80	245.854,80
Ukupni fiksni troškovi	69.750,00	69.750,00
Dohodak	176.104,80	176.104,80
Porezne obveze	35.220,96	35.220,96
Godišnji anuitet	98.226,00	

Neto dohodak	42.657,84	140.883,84
Neto dohodak mjesečno	3.554,82	11.740,32
Neto dohodak po 1 tovljeniku	533,22	1.761,05

b) Izračun isplativosti ulaganja – iznos kredita 1.000.000 kn

U slučaju korištenja maksimalnog predviđenog iznosa investicije od 1.000.000 kn, bez iskorištenja bespovratnih sredstava MPŠVG-a za umanjeње glavnice kredita, iznos kredita jednak je iznosu investicije. **Mjesečni anuitet iznosi 10.913,35 kn, što je 139.967,42 kn godišnje.**

Pokazatelji isplativosti investicijskog ulaganja, uz pretpostavku ostvarivanja navedenih prihoda i troškova u tablici te uvjeta kreditiranja su sljedeći:

- neto sadašnja vrijednost (NSV) 590.065 kn,
- interna stopa rentabilnosti (ISR) 15,53%,
- vrijeme povrata investicije 8 godina.

Tablica 7. Račun dobiti i gubitka obiteljskog gospodarstva – proizvođača kulena

	Za vrijeme otplate kredita, kn	Nakon otplate kredita, kn
Ukupni prihodi	400.476,40	400.476,40
Ukupni varijabilni troškovi	154.621,60	154.621,60
PVT	245.854,80	245.854,80
Ukupni fiksni troškovi	69.750,00	69.750,00
Dohodak	176.104,80	176.104,80
Porezne obveze	35.220,96	35.220,96
Godišnji anuitet	130.967,42	
Neto dohodak	9.916,42	140.883,84
Neto dohodak mjesečno	826,37	11.740,32
Neto dohodak po 1 tovljeniku	123,96	1.761,05

U ovom slučaju, kada iznos bespovratnih sredstava MPŠVG-a nije iskorišten za umanjeње glavnice kredita te korisnik otplaćuje kredit od 1.000.000 kn treba uzeti u obzir da će on po realizaciji investicije primiti bespovratna sredstva u iznosu od 250.000 kn, koja će namjenski iskorištavati za pokrivanje troškova proizvodnje i kreditnih obveza.

8. MJERE POTPORE PROIZVODNJI SLAVONSKOGA KULENA

8.1. ZAKONODAVNE MJERE

8.1.1. Izmjena Pravilnika o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati objekti registrirani za obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog podrijetla na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima

S ciljem povećanja proizvodnje slavonskog kulena, a-na temelju analiza godišnjeg poslovanja OPG-a i potrebnih ulaganja u objekte i opremu za proizvodnju, utvrđen je prag isplativosti proizvodnje koji iznosi 80 tovljenika godišnje odnosno cca 1.200 kg slavonskog kulena. Budući da prema važećem *Pravilniku o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati objekti registrirani za obradu, preradu i uskladištenje proizvoda životinjskog podrijetla na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima* (N.N. 149/03) maksimalni godišnji opseg proizvodnje za preradu svinjskog mesa iznosi 50 svinja po OPG-u, nužne su izmjene istog.

Odgovorna institucija: MPŠiVG - Uprava za veterinarstvo
Rok provedbe: II. kvartal 2006. godine

8.2. MJERE FINACIJSKE POTPORE I IZVORI SREDSTAVA

8.2.1. Potpora proizvođačima teških svinja namijenjenih proizvodnji slavonskog kulena koja će se realizirati u okviru Programa razvitka seoskog prostora koji se provodi kroz Model ruralnog razvitka

S ciljem dugoročnog poticanja proizvođača teških svinja autohtonih i ostalih odgovarajućih pasmina i njihovih križanaca koje su sirovina za proizvodnju slavonskog kulena, a radi standardizacije proizvodnje, povećanja konkurentnosti, te jačanja identiteta izvornih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, predlaže se program potpore u kojem su krajnji korisnici potpore proizvođači utovljenih svinja. Novčana potpora isplaćuje se nakon isporuke utovljenih svinja na klanje. Poticaj se isplaćuje u nominalnom iznosu 200 kuna po grlu. Programom je predviđeno kroz pet godina poticati tovljenike minimalne mase („žive vage“) 140 kg.

Tablica 8. Potrebna novčana sredstva za potporu proizvodnje teških svinja u razdoblju od 5 godina

Godina provedbe	Broj tovljenika	Masa osušenog kulena	Potrebna sredstva Tovljenik x 200 kn
2006.	8.000	120.000 kg	1.600.000
2007.	9.000	135.000 kg	1.800.000
2008.	12.000	180.000 kg	2.400.000
2009.	14.000	210.000 kg	2.800.000
2010.	16.000	240.000 kg	3.200.000
Ukupno	59.000	1.065 t	11.800.000 kn

Iz tablice je razvidno da je za provedbu ove mjere potrebno osigurati kroz pet godina ukupno 11.800.000 kn. Ova sredstva osigurana su u proračunu Ministarstva iz razdjela A568022 Ruralni razvitak 3523 subvencije poljoprivrednicima, obrtnicima, malim i srednjim poduzetnicima. Korisnici potpore su fizičke ili pravne osobe koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, te udovoljavaju ostalim niže navedenim uvjetima:

1. da su upisani u upisnik poljoprivrednih gospodarstava,
2. da su ugovorili i/ili na vlastitom gospodarstvu proizveli minimalno poticanu količinu (20 tovljenika godišnje),
3. da su prijavili grla u tovu najmanje 80 dana prije isporuke na klanje,
4. da su grla isporučili u registriranu klaonicu s minimalnom težinom 140 kg,
5. da su podnijeli Zahtjev za potporu na propisanom obrascu u područnoj službi HSC-a.

Utovljene svinje moraju biti domaćeg podrijetla, prijavljene i obilježene od strane Hrvatskog stočarskog centra sukladno propisima o označavanju svinja. Program potpore realizirat će se temeljem

natječaja koji će raspisati Ministarstvo, a sukladno Pravilniku o provedbi programa razvitka seoskog prostora (NN br. 71/05 i NN br. 37/06).

Odgovorna institucija: MPŠiVG - Uprava za razvitak seoskoga prostora
 Rok provedbe: II. kvartal 2006. godine

8.2.2. Potpora za izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za proizvodnju kulena i tradicionalnih mesnih proizvoda

Sredstva gore navedene potpore osigurati će se za slijedeće:

- adaptaciju objekata (dogradnju i rekonstrukciju prostora, u prvom redu za komore za zrenje itd.);
- kupnju strojeva (punilica, mješalica itd.);
- kupnju i ugradnju komore za zrenje;
- druge zahvate potrebne za zadovoljavanje investicije i zakonskih odredbi.

Prema raspoloživim podacima u analizu proizvodnih kapaciteta je uključeno 67 evidentiranih proizvođača kulena koji godišnje proizvedu cca 124.000 kg slavonskog kulena što je daleko ispod moguće proizvodnje s obzirom na sirovinski potencijal i proizvodne kapacitete. Cilj ovog Programa je postupno povećanje godišnje proizvodnje kulena standardne kakvoće, a očekuje se da će proizvodnja nakon realizacije programa iznositi 240.000 kg slavonskoga kulena godišnje.

Tablica 9. Procjena sredstva HBOR-a i MPŠVG za realizaciju Programa u petogodišnjem razdoblju

Godina	Izgradnja, adaptacija i opremanje objekata	Iznos sredstava potpore MPŠVG u kn (25% investicije) (250.000 kn/objekt)	Iznos kreditnih sredstava HBOR-a u kn (1.000.000 kn/objekt)
2006.	5	1.250.000	5.000.000
2007.	10	2.500.000	10.000.000
2008.	12	3.000.000	12.000.000
2009.	15	3.750.000	15.000.000
2010.	15	3.750.000	15.000.000
Ukupno	57	14.250.000	57.000.000

Za realizaciju programa Ministarstvo će u petogodišnjem razdoblju osigurati cca 14,25 mil. kuna na proračunskoj stavci A568047 Investicijska potpora u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu 3523 Subvencije poljoprivrednicima, obrtnicima, malim i srednjim poduzetnicima, dok će HBOR u okviru postojećih programa kreditiranja namijenjenih malom i srednjem poduzetništvu osigurati cca 57,00 mil. kuna kreditnih sredstava. Korisnici potpore su obiteljska poljoprivredna gospodarstva i obrti koji se bave proizvodnjom slavonskog kulena a koji su članovi udruge proizvođača slavonskog kulena.

Odluku o odabiru potencijalnog investitora obavlja središnje stručno povjerenstvo osnovano pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, sa sjedištem u Hrvatskom stočarskom centru. Nakon toga investitor podnosi zahtjev uz traženu dokumentaciju za kredit HBOR-u i HAMAG-u za garanciju, koji donose konačnu odluku o prihvaćanju zahtjeva.

9. ZAKLJUČAK

U svrhu ostvarivanja ciljeva Programa potpora proizvodnji slavonskog kulena provest će se potrebne zakonodavne mjere te mjere financijske potpore. U provedbi Programa sudjelovat će:

1. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva kao koordinator provedbe Programa te Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu i Hrvatski stočarski centar sa svojim županijskim stručnim službama. Ministarstvo će provesti zakonodavne mjere sadržane u Programu. Ministarstvo će osigurati novčana sredstva za provedbu mjere potpore proizvođačima teških svinja namijenjenim za proizvodnju slavonskog kulena koja će se realizirati u okviru Programa razvitka seoskog prostora koji se provodi kroz Model ruralnog razvitka. Ministarstvo će također sudjelovati u financiranju investicija u proizvodne objekte prema Modelu kapitalnih ulaganja i u tu svrhu osigurati potrebna sredstva na proračunskoj poziciji Investicijske potpore u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.
2. Hrvatska banka za obnovu i razvitak će u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva u okviru svojih programa kreditiranja namijenjenih malom i srednjem privatnom poduzetništvu (direktno kreditiranje), osigurati sredstva za provedbu Operativnog programa. Sredstva će se osigurati uz sljedeće uvjete: kamatna stopa 4% godišnje, rok otplate do 12 godina uključujući početak od 2 godine, uz određivanje instrumenata osiguranja povrata kredita na način da HAMAG osigurava 50% garancije kreditnog zaduženja, a HBOR zalogom na nekretninama nositelja kredita preuzme drugih 50% osiguranja kreditnog zaduženja.
3. HAMAG će u okviru postojećeg Jamstvenog programa „Poljoprivreda“ pratiti kreditne linije za provedbu Programa davanjem garancija za vrijednosti do 50% glavnice kredita.